Glas zaveznikov

Leto I - Št. 151 — *Informacijski dnevnik A. I. S.* — Cena 2 liri

TRST, četrtek 13. decembra 1945

UREDNIŠTVO: Via S. Pellico 8 - Telefon št. 93854 in 94443

OGLASI: Cena za milimeter višine (širina ena kolona): trgovski L. 7, mrtvaški L. 18 (osmrtnice L. 36), objave L. 9, finančni in pravni oglasi L. 12. V vsebini lista (tekstni oglasi) L. 12. Davek ni vštet. Plačljivo vnaprej. Oglase sprejema izključno: S. P. I., Società per la Pubblicità in Italia, Trst, via Silvio Pellico št. 4, tel. 94044. Cena posamezne številke L. 2 (zaostale L. 4). Rokopisov ne vračamo.

NOVI RAZBIJALEC ATOMOV

4.000 tonski ciklotron

Američani gradijo novo pripravo za razbijanje atomov, ki bo zrevolucionirala vede - Tudi Nizozemci gradijo ciklotron

New York, 13. decembra

Kalifornijsko vseučilišče izdeluje novo ciklotronsko pripravo, t. j. stroj za razbijanje atomov, ki bo težka 4.000 ton. Novi ciklotron bo petkrat močnejši kot vse dosedanje priprave za razbijanje atomov. Znanstveniki pravijo, da bo «odprl novo kraljestvo atomov». Dr. Ernest Lawrence, gradilec novega ciklotrona in imetnik letošnje Nobelove nagrade, je dejal, da bodo «ogromne sile, ki jih bo sprostil novi razbijalec atomov, omogočile raziskovanja, ki bodo zrevolucionirala zdravniško vedo, kemijo in poljedelstvo». Po sedanjih ameriških zakonih bo ostala nova atomska priprava ameriška tajnost in tujih znanstvenikov ne bodo pripustili k raziskovanjem. Superciklotron, je dejal dr. Lawrence, bo omogočil doslej še nemogoče raziskovanje različnih teorij o atomskih sestavinah. Prvič v zgodovini človeštva bo mogoče umetno proizvajati kožmične žarke. Novi ciklotron bo verjetno omogočil odkritje novih elementov. Z njim bo mogoče proizvajati atomsko silo iz rudnin, ki so cenejše od uranija. Novi stroj bo fizikom omogočil, da povečajo silo helijskih in vodikovih jeder na 400 milijonov električnih voltov. S temi jedri bodo «streljali» v atome in jih razbijali. Te ogromne sile bodo verjetno povzročile, da bodo znanstveniki morali izpremeniti nekatere doslej veljavne teorije o prirodnih silah.

Istočasno prihaja vest iz Nizozemske, da so nizozemski znanstveniki na delu za zgraditev 250 tonskega ciklotrona, ki je doslej drugi največji na svetu. Nizozemci so začeli ta ciklotron graditi tajno že za časa nemške okupacije. Gradivo za poizkušnje so Nizozemci dobili od nemške vojske, ki ni imela pojma, s kakšnimi dalekosežnimi poizkusi se bavijo nizozemski znanstveniki.

Nizozemski ciklotron, ki ga izdeluje vseučilišče v Eindhovenu, so te dni pokazali skupini 38 ameriških znanstvenikov, ki potujejo v znanstvene svrhe po Evropi. Ciklotron bo kmalu izgotovljen in redna proizvodnja atomske sile — in čelo atomskih bomb, če bodo potrebne — se bo lahko začela najkesneje že v enem letu.

Dr. Hein, nizozemski znanstvenik, ki nadzoruje gradnjo ciklotrona, je dejal, da so Nemci večkrat poizkušali uporabiti Phillipsove laboratorije za svoje poizkuse, vendar jim nizozemski znanstveniki nikoli niso pomagali.

Ustanova Carnegie za mednarodni mir je ustanovila raziskovalni odbor za atomsko silo, ki ga sestavlja 35 oseb, znanih zaradi raziskovanj na področju atomske sile in na področju socialne pomoči.

Angleški zunanji minister Ernest Bevin bo jutri odletel v Moskvo na sestanek zunanjih ministrov treh velesil.

Ameriška nakazila UNRRI

Washington, 13. decembra

Senat je odobril in dal v podpis Beli hiši nadaljnjo nakazilo 550 milijonov dolarjev, ki ga bodo dodali prvotnim nakazilom Združenih držav v korist ustanovi UNRRA. Zakonski osnutek obsega v svoji dokončni izdelavi zahtevo predsednika Trumana, da bi dosegel za novinarje Združenih držav dovoljenje, da lahko svobodno izbirajo novice o delavnosti ustanove UNRRA

Izselitev židovskih vojakov iz Palestine

London, 13. decembra

Žide, ki služijo v angleški vojski, bodo izselili iz Palestine.

Mussert obsojen na smrt

Haag, 13. decembra

Nizozemsko izredno sodišče je obsodilo na smrt nizozemskega nacističnega voditelja Antona Musserta. Obtoženi je sprejel s popolno mirnostjo obsodbo in ni pokazal nobenega presenečenja. Mussert je ustanovil nizozemsko nacionalsocialistično stranko v letu 1931 in ko so Nemci vkorakali maja meseca 1940 na Nizozemsko, so našli v njem prostovoljnega sodelavca.

Dunajsko prebivalstvo

Dunaj, 13. decembra

Iz prvega štetja, ki so ga izvršili po končani vojni pod nadzorstvom zavezniških oblasti, je razvidno, da šteje Dunaj trenotno 1,418.000 prebivalcev.

MARCA SESTANEK V WASHINGTONU

Washington, 13. decembra

Predsednik Truman je izjavil na konferenci tiska, da bo prihodnji sestanek zastopnikov treh velesil v mesecu marcu v Washingtonu. Truman je odklonil vsakršno izjavo o bližnjem sestanku v Moskvi in podčrtal, da sta moskovski in washingtonski sestanek določena v sporazumih, ki so jih zaključili na Jalti, Churchill, Roosevelt in Stalin.

V kratki izjavi je minister za zunanje zadeve Bevin pred poslansko zbornico rekel: «Lahko samo upam, da bodo naši razgovori omogočili prijateljsko rešitev mnogih nujnih vprašanj zunanje politike.» (Odobravanje).

Minister se je opravičil zaradi dejstva, ker mu ni bilo mogoče, da bi prvi obvestil parlament o sestanku v Moskvi, ter potem dejal: «Končna odločitev je bila sprejeta nepričakovano in je iz razlogov, ki niso bili od mene odvisni, ni bilo mogoče objaviti že zjutraj 8. decembra».

Potem je govoril o besedilu uradne objave o sestanku v Moskvi ki je bila že objavljena in pristavil: «Člani parlamenta pač ne bodo želeli, da bi se še nadalje mudil pri tem predmetu.»

Winston Churchill, voditelj konservativne opozicije je čestital zunanjemu ministru k njegovi odločitvi, da se bo podal v Moskvo in mu želel čim večji uspeh.

Nemške vojne reparacije

Washington, 13. decembra

Ameriško zunanje ministrstvo je podalo danes zvečer izjavo o vojnih reparacijah, ki jih bo morala plačati Nemčija.

O količini in kakovosti nemških industrijskih naprav, ki niso potrebne za mirnodobsko gospodarstvo, bo odločal zavezniški nadzorstveni svet. Na ta način hočejo odstraniti še vedno obstoječi nemški vojni potencial in določiti, koliko materiala iz treh zasedbenih področij zahodne Nemčije naj odvzamejo za vojne reparacije. Kljub temu nima ta odločitev namena, da bi za vedno omejili nemško gospodarstvo. Industrijska proizvodnja, ki jo bodo dovolili Nemčiji in ki bo mirnodobskega značaja, bo pod stalnim nadzorstvom od drugega februarja 1946 dalje.

Avstrijski vojni zločinci

London, 13. decembra

Pripravljalna komisija za razpravo proti avstrijskim vojnim zločincem, ki jo je ustanovila avstrijska vlada, je objavila prvi seznam, na katerem je okrog 300 obtožencev. Na listi so bivši dunajski župan Sepp Dietrich, Baldur von Schirach, Blasch, dunajski podžupan Neubacher, bivši Gauleiter za Koroško Reiner, bivši ber, bivši Gauleiter za Tirolsko Hoffer, bivši vodja varnostne službe Kaltenbrunner Gauleiter za Zgornjo Avstrijo Eygru bivsi Gauleiter za Štajersko Rintelen in Seyss Inquart.

ZAPISKI

Sodobna Evropa

Vincent Harlow (Veritas)

Republikansko monarhistična koalicija, ki naj bi rešila Grčijo ćenarnega in gospodarskega propada, se je izkazala za nemogočo. Namesto nje je zdaj nastopila levičarska vlada s široko osnovo. Lahko se bo zgodilo, da bodo marčne volitve v stvari že odločile vprašanje republike ali monarhije. Toda več kot jasno je, da bi vprašanje plebiscita danes lahko povzročilo državljansko vojno. Ko bo prisel ugoden trenotek, se bo grski narod sam odločil, kaj hoče imeti: republiko ali kraljevino. Odločil se bo brez vsakršnega vmesavanja tujine. Grčija je, kakor še mnoge druge države, oslabljena zaradi notranjih bojev ter nujno potrebuje gospodarsko obnovo, ki jo lahko naredi samo energična vlada. Glavna nevarnost v Grčiji je državljanska vojna s svojo neizbežno posledico: diktaturo zmagovalcev. Najpametnejša politika v Grčiji, kakor tudi drugod, ima nalogo, da skrbi za gospodarsko obnovo in obenem pazi, da bo vznikla prava demokracija.

Nekaj podobnega se je zgodilo v Italiji. Liberali so zrušili Parrijevo vlado, ki se je vprav pripravljala, da bi resila težka gospodarska vprašanja. Hoteli so, da bi bile oblasti ustavodajne zborrice točno določene, še preden bi se sestala. Komunisti in socialisti pa pravijo, da morajo ta pooblastila biti neomejena; ustavodajna zbornica mora imeti pooblastila, da lahko določi državi kakrsno koli obliko. Liberali so tudi očitali Parriju, da ni predložil konzulti zakona o čiščenju fašistov. Želeli bi imeti ministrstvo za notranje zadeve.

Osnovni spor je najbrže v tem, da je narodno osvobodilni odbor za severno Italijo vzel v svoje roke, še pod Nemci, ko je deloval tajno, nekatere vladne posle. Po osvoboditvi so ti odbori prevzeli upravo. Zahtevali so, da bi ustavodajna zbornica izšla iz njih ter bila popolnoma svobodna pri odločitvah. Niso vsi liberali za kralja, toda osemdesetletna Orlando in Nitti sta. Ker se približujejo volitve, postaja vedno globlji spor med liberali in narodno osvobodilnim odborom. Liberali so nasprotni primitivnim, toda učinkovitim volivnim metodam odborov. Zatrjujejo, da se s temi metodami oživlja fašizem. Socialisti, komunisti in akcijska stranka so odklonili, da bi sprejeli Orlanda kot predsednika vlade, ne zaradi njegove osebe, temveč zaradi njegove konservativnosti. Končno so spor zgladili in de Gasperi je sestavil novo vlado.

Pri tej vladni krizi se je pokazala tudi razlika med industrijskim Severom in poljedelskim Jugom: mnogo je tudi dokazov, da se pojavljajo tudi marsikje nove fašistične tajne organizacije. Zato potrebuje Italija in tudi želijo zavezniki močno vlado.

Pri avstrijskih volitvah je ljudska stranka dobila absolutno večino nad socialisti in komunisti. Mislijo, da bo dr. Renner, vodja socialistov, postal predsednik republike, vodja ljudske stranke inž. Figl pa bo predsednik nove vlade. Komunisti so bili pri volitvah odločno poraženi. Vsega skupaj so dobili le štiri poslance. Uspeh avstrijske ljudske stranke je zelo podoben zmagi stranke malih posestnikov na Madžarskem. Obe državi sta se izrekli proti komunizmu.

Na Češkoslovaškem počasi vzpostavljajo ustroj političnih strank na širokih osnovah. Opaziti je vedno bolj naraščajočo željo, da bi navezali pristne prijateljske stike z zahodom kot z vzhodom. Prav tako so nezmotljivi znaki, da postaja nova Poljska močnejša in vedno bolj neodvisna: Sovjetska zveza je naredila značilno kretnjo, ko je osvobodila nekatere poljske prvake, ki so jih v Moskvi pred nekaj meseci obsodili na več let.

Če gledamo na daljšo razdaljo, bo Sovjetska zveza veliko več pridobila z ozirom na svojo varnost, če bo imela na zahodnih mejah verigo prijateljskih zaveznikov, ki se bodo čutili varni, kakor pa da bi bili sovražni sateliti, ki naj bi jih držala na povodcu gospodarska in politična nadvlada. Morebiti ni niti preveč optimistično želeti, da bi se podobne struje razvile tudi v odnosajih z Romunijo in Bolgarijo.

Ureditev položaja Evropcev brez državljanstva

Washington, 13. decembra

Republikanski senator Arthur Vandenberg je predložil ameriškemu senatu predlog z namenom, da bi zunanje ministrstvo čimprej našlo rešitev, ki naj omogoči izstavljanje potnih listov prebivalcem Srednje Evrope, ki so brez državljanstva.

Po poročilu ameriškega zunanjega ministrstva bi morali sestaviti točne podatke in natančno poročati o prebivalcih Srednje Evrope, ki so brez državljanstva. Poleg tega so predložili, da bi ustanovili poseben urad v organizaciji Združenih narodov, ki naj uredi pravni položaj omenjenih oseb in naj prskrbi osebne izkaznice, ali naj zadevno vprašanje uredi mednarodni odbor za pomoč, ki ima svoj sedež v Londonu.

Preiskovalni odbor za Palestino

Washington, 12. decembra

Predsednik Truman in britanski ministrski predsednik Attlee sta objavila sestavo angloameriškega odbora, pri katerem sodeluje 12 članov, ki bodo morali preučiti palestinsko vprašanje in bodo stavili predloge za ureditev židovskega vseljevanja v Palestino.

Glavna naloga odbora je preučitev političnih, gospodarskih in socialnih prilik v Palestini z ozirom na židovsko vseljevanje kolonizacijo dežele in dobrobit tistih, ki zdaj tam bivajo.

Plastiras težko ranjen

Atene, 13. decembra

General Nikolas Plastiras, ki je bil ministrski predsednik v času neredov v preteklem decembru, je bil težko ranjen zaradi avtomobilske nesreče pri Tripoliju (Peloponez).

Politični umor na Poljskem

Varšava, 13. decembra

Tajnika kmetske stranke Boleslawa Sziboreka so našli mrtvega v njegovem stanovanju v Lodžu. Notranji minister Stanislaw Radzkiewicz pravi, da so ga verjetno umorili člani podtalnega gibanja, ki ima namen odstraniti vse nekomunistične sodelavce Bierutove vlade.

Sestanek zunanjih ministrov

Byrnes na poti v Moskvo

Razgovori o atomski sili - Etheridgeovo poročilo o razmerah na Balkanu

Washington, 13. decembra

Zunanji minister Byrnes je včeraj z letalom odpotoval v Moskvo, da se udeleži sestanka zunanjih ministrov Združenih držav, Sovjetske zveze in Velike Britanije. Letalo je odletelo malo po 15 uri po srednjeevropskem času. Na letališču so ga pozdravili njegova soproga, general Eisenhower in podtajnik zunanjega ministrstvu Dean Acheson, ki bo začasno prevzel posle zunanjega ministra za čas Byrnesove odsotnosti.

Byrnes je izjavil na tiskovni konferenci, da ga bodo v Moskvo spremljali ministrski svetnik Ben Cohen, predsednik harvardske univerze dr. James Conant,, James Carter Vincent za zunanje ministrstvo (oddelek Daljnji Vzhod), Freemann Mathews (oddelek za Evropo) in drugi diplomati ter častniki.

Minister Byrnes bo vzel s seboj poročilo Marka Ethridgea o položaju na Balkanu, če bodo stavili to vprašanje na dnevni red konference. Ko je Byrnes razložil namen sestanka v Moskvi, je obžaloval, da niso tega pravilno razumeli. Rekel je, da to ni sestanek Sveta zunanjih ministrov, ampak sestanek treh zunanjih ministrov v skladu s sporazumom v Jalti. Tedaj so naglasili potrebo sestajati se v rednih presledkih za izmenjavo mnenj o raznih vprašanjih. Byrnes je rekel, da je predlagal ta sestanek, ker so pretekli trije meseci od zadnjega in bo prihodnji sestanek, kakor predvidevajo, tri mesece pozneje v Washingtonu, okoli 13. marca. Nadalje je izjavil, da niso postavili nobenega vprašanja, ki bi čakal dokončne rešitve in bodo sestavili dnevni red šele po pričetku konference. Byrnes je predlagal Bevinu in Molotovu nekatera vprašanja, o katerih bi bilo potrebno razpravljati, enako sta storila omenjena dva.

Duh konference v Jalti nalaga — je rekel Byrnes — da moramo razpravljati o kakršnem koli vprašanju in je važno obdržati stike med tremi vladami, tudi če ne dosežemo sporazuma. Pametnejše se je sestati in izmenjavati misli kot pa sploh ne.

Sporazumeli smo se, da ne bomo razpravljali o vprašanjih, ki se nanašajo na Nemčijo, kjer je prizadeta Francija in da bomo preučili predloge za mirovno konferenco. O vprašanjih, ki zadevajo Francijo in Kitajsko, bomo obvestili vladi obeh držav pred zaključkom kakršnega koli sporazuma. Združene države bodo obvestile Sovjetsko zvezo o namenih v zvezi z razvojem atomske sile in jo pozvale, naj izrazi svoje stališče do tega vprašanja.

Razpravljali bodo tudi o imenovanju komisije za atomsko silo in o sodelovanju pri ustanovitvi te komisije, na dnevni red pa ne bodo stavili znanstvenih vprašanj.

Byrnes je nadalje rekel, da bodo tudi razpravljali o predlogu za mirovno konferenco, za katero predvidevajo sestanek Sveta zunanjih ministrov. Lahko bodo tudi razpravljali o pogojih premirja z Italijo.

Byrnes je ponovil, da obžaluje, ker mislijo ljudje, da pomeni vsak sestanek, kjer ne pride do sporazuma, poslabšanje mednarodnih odnošajev. Nadaljeval je, da se po njegovem mnenju države ne bodo mogle nikoli sporazumeti v vseh vprašanjih, vendar pa bi bile posledice blagodejne, če bi mogle tri vlade izmenjati svoja stališča in s tem zmanjšati nesporazume.

Byrnes je izjavil, da bo trajala konferenca tri tedne.

Lippmannov komentar

Znani komentator lista «New York Herald Tribune» Walter Lippmann je v članku, v katerem je zavzel ugodno stališče do moskovskega sestanka proti kritikam, ki so se pojavile v Združenih državah in drugod, izjavil, da bo kakršen koli predhoden sporazum, o katerem koli izmed mednarodnih vprašanj utrl pot uspehu organizacije Združenih narodov.

Če bo Byrnesu v Moskvi uspelo prepričati Molotova, da se bo z njim zedinil pri oblikovanju splošnega načrta za nadzorstvo nad atomsko bombo, bo to samo posebi dejstvo, ki bo bolj kot katero koli drugo dalo precejšnjo gotovost, da bo načrt sam na koncu sprejela tudi organizacija Združenih narodov.

Je pa še mnogo drugih vprašanj, ki jih bodo trije Veliki morali urediti, da bo mogoče nadaljevati z delom za pomiritev in za sklepanje mirovnih pogodo. Če bo na moskovskem sestanku dosežen sporazum o atomski sili, o Japonski, zahodni Nemčiji in o postopku, ki se nanaša na mirovne pogodbe, potem ni dvoma, da bo dosežen veličusten uspeh.

Razpuščanje nemških oddelkov

London, 13. decembra

Britanski minister John Hynd, ki je parlamentu odgovoren za britansko upravo v zasedbenih področjih Nemčije in Avstrije, je dal v zbornici nadaljnja pojasnila o položaju nemških čet, o katerih trdi Sovjetska zveza, da jih Britanci vzdržujejo v svojem zasedbenem področju v Nemčiji. «Nekaj enot bivše Wehrmacht — je rekel Hynd — smo obdržali v njihovih prejšnjih formacijah, da jih uporabljamo pri važnejših delih, med katerimi so tudi nevarne naloge, kot na primer pobiranje min. Drugi oddelki pa čakajo na premestitev v sovjetsko in francosko zasedbeno področje. Pomanjkanje britanskega osebja, ki je nastalo zaradi izvedbe načrta demobilizacije, je povzročilo potrebo obdržati v službi nemško osebje, da tako izvršimo povelja, ki jih je dalo britansko poveljstvo. Te enote seveda niso oborožene. V celoti je pritegnjenih k tem delom 520.000 mož. 75% vseh sil nemške Wehrmacht, ki smo jih mi ujeli po predaji, pa je že razpuščenih in hitrost tega razpuščanja bomo prihodnji mesec še kolikor mogoče pospešili.

Grške kolaboracioniste bodo odpremili na Egejske otoke

Atene, 13. decembra

Grška vlada je izdala odredbo, po kateri bodo 45 kolaboracionistov in vojnih dobičkarjev, ki niso plačali davka na vojne dobičke, odpremili na Egejske otoke.

Nemci iznašli najbolj strupeni plin

Washington, 13. decembra

Polkovnik Bernard Berstein, član ameriške vojaške uprave v Nemčiji, je izjavil, da je I. G. Farbenindustrie uspelo med vojno izdelati brez vednosti zaveznikov najbolj strupen plin, ki ga do zdaj poznamo. Vkljub nacističnim naporom, da pred zasedbo zaveznikov uničijo vse naprave in plinske zaloge, se je zaveznikom posrečilo izvedeti, da se je v Wuppertalu nekemu kemiku družbe I. G. Farbenindustrie posrečilo iznajti plin, ki je imel lastnost prodreti skozi vsakršen tip protiplinske maske. Polkovnik je dodal, da je nemška tvrdka najprej izvršila poizkuse na opicah in pozneje na človeških bitjih. Z vednostjo in privolitvijo voditeljev I. G. Farbenindustrie so se Nemci posluževali tega plina v koncentracijskih taboriščih Auschwitzu itd., za ubijanje tisočev internirancev.

Aretacija urednika "Signala,,

Rim, 13. decembra

Ameriške vojaške oblasti so javile, da so spoznali v nočnem čuvaju nekega ameriškega okrevališča dr. Lazarja Prokiča, bivšega urednika nacistične propagandne revije «Signal», in ga nato aretirali. Prokič, ki je bil svojčas poročevalec propagandnega ministra Josefa Goebbelsa, je delal pod italijanskim imenom Aldo Romano in po mnenju agentov ameriškega policijskega urada, ki so ga aretirali, je verjetno, da bo pričal na razpravi v Nürnbergu. Prokič je bil vodja nemške propagande v Srbiji ter posebni odposlanec v jugovzhodni Evropi. Revija «Signal» je imela zelo veliko nakladо ter so jo prodajali po vsej Evropi. Govorijo, da ima Prokič važne dokumente o jugoslovanskih kolaboracionistih.

Zvezni urad v Palestini

Jeruzalem, 13. decembra

Ustanovili so posebni zvezni urad med angloameriškim raziskovalnim odborom in palestinsko upravo.

Izgredi v Buenos Airesu

Buenos Aires, 13. decembra

Ob priliki pogreba žrtev sobotnih izgredov, so se dogodili novi incidenti, pri katerih so bile ranjene tri osebe.

Izpraznitev Perzije

V sovjetskem področju je red - Tudi azerbejdžanski uporniki pravijo, da so „demokrati„

Washington, 13. decembra

Ameriški zunanji minister Byrnes je objavil vsebino angleškega odgovora na predlog Združenih držav, da vse zavezniške sile izpraznijo Perzijo do 1. januarja. V odgovoru pravi angleška vlada sledeče:

1. da Velika Britanija ne more umakniti svojih čet do 1. januarja, ker sovjetska vlada ne misli, da bo mogoče, da bi svoje čete v istem času umaknila;

2. da bo angleška vlada predložila Sovjetski zvezi, da se cimprej udeleži sestanka, na katerem bodo razpravljali o načrtih za umik zavezniških sil iz Perzije.

Zakasnela brzojavka posebnega Reuterjevega dopisnika Johna Kimchea, ki jo je odposlal takoj po povratku z obiska na ruskem zasedbenem področju v Perziji, pravi, da je strogo nadzorstvo, ki ga izvaja Sovjetska zveza na tem področju, možno jasno videti v Kazvinu, sedežu sovjetskega poveljstva, kjer Sovjeti stražijo glavne ceste in nadzorujejo ves promet. Dopisnik dodaja, da tudi na področjih, kjer so člani stranke «Tudeh» bolj delavni, ni znakov o izgredih toda tudi v pokrajinah, kjer stranka nima okrajnih organizacij, se širi stopnjujoča vznemirjenost in nasprotstvo do pokrajinskih oblasti, katere obtožujejo, da popolnoma zanemarjajo potrebe pokrajine.

Nekateri begunci, ki so prišli iz Azerbeidžana v Teheran, trdijo, da je Nurteza Qualikha Bayatt, ki so ga poslali iz Teherana kot guvernerja, izgubil vsako upanje, da reši krizo ter je zaprosil perzijsko vlado, naj mu dovoli, da se vrne. Begunci trdijo, da so Bayatta bojkotirali člani «demokratskega gibanja» in da ga niso imeli za guvernerja Azerbejdžana, temveč le za perzijskega poslanika v azerbejdžanski republiki.

Begunci so izjavili, da so «demokrati» popolnoma obkolili Tabris in da prepreujejo dovoz preskrbe, tako da posadka mesta ne bo mogla vztrajati več kot 15 dni. Izvedelo se je, da je emir Arsalan z 2.000 oboroženimi ljudmi šaševanskega plemena pregnal «demokrate» z nekega področja v severni Perziji.

Krivi so Nemci

«Danes je Evropa porušena. Če boste jutri slišali o trpljenju, boleznih, stradanju in umiranju v večji meri kakor kdaj koli v mirnih časih, potem si zapomnite, da je prvič to zaradi Hitlerjeve obsedenosti, drugič pa zaradi strašne odgovornosti nemškega naroda, ki je dovolil, da je takšen nestvor postal njegov gospodar. Težko odgovornost imamo, da rešimo to, kar se še rešiti da. Toda ne pozabite, kdo ima največji del krivde!»

Južnoafriški predsednik maršal SMUTS.

IZ SLOVENIJE

Dr. Lado Vavpetič, minister za trgovino in preskrbo, je razrešen. Na njegovo mesto so postavili Toneta Fajfarja, Janeza Hribarja so postavili za ministra za gozdarstvo

Znanega nacista Friderika Steinböcka, ki je odgovoren za smrt 9 Slovencev in za izgon 134 ljudi v Srbijo in nemška taborišča, kjer jih je 12 umrlo, so obsodili v Žalcu v Savinjski dolini na smrt z obešenjem. Na razpravi so mu dokazali še polno drugih zločinov, ki jih je kot Nemec delal nad slovenskim narodom.

Komisija za ugotavljanje vojnega dobička v Mariboru je razpravljala o 7 prijavah, med katerimi je bila tudi Lea Zemljič-Zameja, lastnica hotela «Orel» (med vojno «Adler») v Mariboru. Pri njej so ugotovili, da je imela za časa nemske zasedbe Maribora 1.444.400 dinarjev dobička.

Vrhnika je željno dočakala skupino bosanskih otrok. Že drugi dan so otroke okopali in sveže preoblekli. Ljudje jih pridno obiskujejo in prinašajo darila.

E.A.M. znova v opoziciji

Atene, 13. decembra

Osrednji odbor EAM je naznanil, da je umaknil udeležbo pri vladi Temistoklesa Sofulisa. V izjavi ob zaključku seje pozivajo pristaše EAM, naj nadaljujejo boj za priznanje odpornega gibanja, za splošno amnestijo za bojevnike odpora in za ustanovitev dobro zastopane vlade. V izjavi označujejo Sofulisovo vlado kot «narodno nevarnost» in zahtevajo takojšnjo sestavo dobro zastopane vlade, v kateri naj bi bila tudi stranka EAM. Prelom med EAM in vlado je posledica vladnih ukrepov, s katerimi bodo vrnili svobodo številnim osebam, niso pa izvedli splošne amnestije.

O vprašanju amnestije je razpravljala tudi vlada, kar je povzročilo veliko napetost med ministri, tako da je obstojala bojazen, da bodo odstopili zunaji minister in pet drugih, ki so vztrajali za amnestijo. Uspelo je trenotno izravnati spor, vendar menijo, da bodo o tem vprašanju ponovno razpravljali na vladni seji prihodnji četrtek.

Zaplemba imetja Rahele Mussolinijeve

Napoli, 13. decembra

Predsednik posebnega oddelka za ugotovitev dobičkov iz časa fašističnega režima, je zaplenil 1,800.000 lir v gotovini in 500.000 lir v vrednostnih papirjih, ki so bili naloženi v Banca d'Italia v Napoliju. Omenjena vsota je bila last Rahele Mussolinijeve, ducejeve vdove. Za vzdrževanje so nakazali Raheli Mussolinijevi ter njenim otrokom 15.000 lir na mesec.

ZADNJE VESTI

Byrnes leti v Moskvo čez Bermudske in Azorske otoke, Pariz in Berlin.

Čez dva milijona francoskih državnih nameščencev stavkalo dve uri. Ves promet, pošte, radio itd. ustavljen. Namešćenci zahtevajo zvišanje plač 1.000 frankov na mesec. Finančni minister izjavil, da država ne more plačati.

Francoski zunanji minister Bidault grajal moskovski sestanek. Misli, da «ne pomeni napredovanja k širokemu mednarodnemu sodelovanju. Francijo bi morali povabiti.»

Čangkajšek prišel v Peking prvič po desetih letih.

Gospodarska obnova v Nemčiji

Washington, 13. decembra

Byrnes je v zvezi s poročilom ameriškega zunanjega ministrstva o ameriški gospodarski politiki do Nemčije izjavil: «Osvobojene dežele morajo imeti v tej prvi povojni zimi prednost pred Nemčijo glede dobav iz Združenih držav.. Vendar imajo Združene države in njihovi zavezniki namen, da dajo Nemčiji na razpolago dovolj živeža, da preprečijo smrt velikega števila prebivalstva.

Byrnes deli gospodarski razvoj v Nemčiji, ki je pod zavezniškim nadzorstvom, v tri dobe. Prva doba se bo končala to zimo: druga, to je doba reparacij, se bo končala februarja leta 1948; v tretji bo Nemčija na poti gospodarske mirnodobske obnove. Če hočemo obnoviti gospodarstvo v Nemčiji, je treba takoj doseči naslednje štiri pogoje:

1. Povečati izvoz premoga v osvobojene dežele.
2. Razoroziti Nemčijo pred pomladjo popolnoma, kot je določeno v Potsdamskem sporazumu.
3. Pričetek poslovanja nemškega upravnega ustroja na finančnem področju, na področju prevoza, industrije in zunanje trgovine.
4. Preprečiti lakoto v Nemčiji.

Frankisti obsojajo anarhiste in komuniste

Madrid, 13. decembra

Na včerajšnji razpravi proti 39 anarhistom in komunistom pred vojaškim sodiščem v Cadixu je javno tožilstvo zahtevalo smrtno obsodbo za 5 obtožencev in zaporne kazni od 4 do 30 let za ostale obtožence.

Obtoženi so bili prevratnega delovanja, zarote, spodbujanja k uporu in da so pomagali ljudem, ki so izven zakona. Sodbe bodo objavili takoj, ko jih bodo odobrile višje vojaške oblasti. Uradno mnenje je, da bodo sodbe razmeroma zelo mile in ne bo smrtnih obsodb. Drugo vojaško sodišče v Cadixu bo začelo razpravo proti 28 drugim osebam, ki so obtožene istih zločinov.

Izločitev japonske vojne industrije

Tokio, 13. decembra

General Douglas MacArthur, vrhovni poveljnik zavezniških sil na Japonskem, je stavil 326 tvrdk, ki so bile članice kartela «Zaiantsu», in druge važne industrije pod režim nadzorovanih tvrdk.

Odlikovanja rodoljubov

London, 13. decembra

Posebni ameriški urad, ki deluje v Evropi, je sestavil seznam pri bližno 28.000 oseb, ki so kot pripadniki tajnih organizacij pomagali ameriškim letalcem, ki jih je sovražnik sestrelil in ko so nato skušali doseči angleško obalo.

Računajo, da je samo v Franciji nad 40.000 oseb nudilo pomoč Zavezniškim letalcem s tveganjem osebne varnosti. Mnogo teh oseb bo odlikovala vlada Združenih držav. Ameriški glasnik je naznanil, da je uspelo približno 3.000 ameriškim letalcem pobegniti iz zasedenega ozemlja, drugim 3 do 4.000 letalcem pa je pomagalo francosko prebivalstvo, toda Nemci so jih spet ujeli. Ranjene in težko opečene letalce so skrivali na podstrešjih, kjer so jih zdravili francoski zdravniki.

Tudi podoben britanski urad zbira imena oseb, ki so nudile pomoč. V seznamih, ki so jih sestavili v Parizu, Bruslju in Haagu, je navedeno skupno 72.000 oseb.

Clementisove izjave

Pariz, 13. decembra

Podtajnik češkoslovaškega zunanjega ministrstva Vlado Clementis, ki je pred kratkim podpisal kulturni sporazum med Češkoslovaško in Francijo, je izjavil na tiskovni konferenci, da je njegova vlada naklonjena načrtu, da postane Porurje mednarodno. Clementis je potem izjavil, da so odnošaji med Češkoslovaško in Sovjetsko zvezo kar najboljši. Kar tiče Balkana, ni mogoče primerjati političnega položaja s predvojnimi odnosi, ki jih je imela Češkoslovaška do Balkana. Clementis je izjavil, da je gospodarska pomoč, ki jo nudi Sovjetska zveza Češkoslovaški zares znatna, toda njegova vlada upa, da bo mogla skleniti trgovske in finančne pogodbe tudi z Združenimi državami.

40 smrtnih obsodb v Dachau

Dachau, 13. decembra

Ameriško vojaško sodišče v Dachau je spoznalo za krive vseh 40 obtožencev, ki so pripadali osebju koncentracijskega taborišča. Obtoženci, med katerimi je tudi poveljnik taborišča Martin Weiss, so odgovorni, ker so kršili zakone s tem, da so povzročili smrt več kot 300.000 oseb.

A. I. S. skrbi za resnico v Julijski krajini

List «The Blue Devil», ki ga tedensko izdaja ameriška 88. pešadijska divizija, je v številiki z dne 7. decembra prinesel informativni članek pod gornjim naslovom, ki ga v celoti priobčujemo.

«Na področju Julijske krajine pomaga vojaku vzdrževati red Allied Information Service. Njena naloga je, da podpira Zavezniško vojasko upravo pri njeni politiki in njenem delovanju ter da osvetljuje demokratične ideale, kakršni so doma v Združenih državah in v Angliji.

S civilnimi časopisi, radiom in filmi utrjuje in določa A. I. S. smer, ki vpliva na stališče prebivalstva. Uspehi teh in drugih političnih ter gospodarskih preučevanj se kažejo v vojaških akcijah na tem področju.

Ker stoji A. I. S. v pogledu civilne informativne službe na nepristranskem stališču, se poslužuje cenzure samo takrat, kadar bi tekst lahko povzročil upor ali pa ustvaril nerede.

Prikazovanje demokratičnega mišljenja vrši z obsežnim razdeljevanjem čtiva, ki grafično ponazoruje rast in življenje v Združenih državah in v Angliji. Te revije so tiskane v slovenščini in v italijanščini; večinoma jih izdajajo v Italiji.

Veliko število teh publikacij je povzetih po sličnih izdajah v Združenih državah. «Victory» je revija v slikah, ki je povzeta po «Life». Njene strani so polne slikanih zgodb, ki opisujejo naš šolski sistem, poljedelske metode, krajevna in narodna meščanska zakonodajna telesa; mnogo je člankov o našem narodnem življenju. Slična revija je tudi mesečnik «Nuovo Mondo». «Il Mese» je podobna publikacija kot «Readers Digest»; v njem so zgoščeni članki, ki so izbrani iz vodilnih ameriških in britanskih publikacij. Da ljudstvo tehnološko izobražujejo, prevajajo v italijanščino in slovenščino ponatise člankov iz gospodarskih listov. Vsebinsko je zajeto vse: od zdravstva pa do plastike. Te publikacije so na razpolago javnosti, ki jih lahko kupuje v kateri koli izmed sedmih prodajalnic, ki jih vzdržuje A. I. S. Te prodajalnice imajo tudi čitalnice in razstavne deske novic v slikah.

A. I. S. izdaja dva časopisa. To sta «Glas zaveznikov» za jugoslovansko govoreče ljudi in «Giornale Alleato», ki ga tiskajo v italijanščini. Oba časopisa stojita na politično nepristranskem stališču. Njun namen je, da nudita vesti iz področja in sveta brez politične primesi. Včasi pa se dotakneta zavezniske politike, ki potrebuje nadaljnjih pojasnil.

V teku vojne je A. I. S., ki se je takrat imenovala Psychological Warfare Branch, resnično služila pri lomljenju sovražnikovega odpora z logiko, dokazovanjem in resnico.

Stotnik Jerome Stern, ki je bil do preteklega tedna vodja goriskega urada, se je izrazil takole: «V teku vojne smo izkrivljenja pobijali z resnico. Nikoli nismo zavestno pretiravali. Nikdar nismo motili sovražnih radijskih postaj. Nikdar si nismo izmišljali zgodb. Delovali smo pri izgradnji zaupanja, da je nikčevo boriti se proti idealom, ki jih vsebujejo štiri svoboščine.»

Da je prišla ta politika v dejanje, je bilo potrebno na tisoče letakov, avtomobilov z zvočniki, s katerimi so pozivali in obveščali javnost, visokozmožnih radijskih postaj in potujočih tiskarn. Letake so metali iz letal na mesta in bojišča. Topništvo je uporabljalo poseben izstrelek, ki se je razpočil nad sovražnikovimi glavami in ga namesto z drobci obsul z letaki. Te letake, ki so jih tiskali na bojišču, so često odvrgli nad sovražnika trideset minut po spremembi vojaškega taktičnega položaja.

Uspehi te propagande so bili večkrat preizkušeni. Značilni primer učinkovitosti so ugotovili, ko so nad sovražnikom odvrgli «predajne propustnice». Čez pol ure je prišlo do ameriške bojne črte več Nemcev, ki so mahali z roko. Medtem so ameriški pešci, ki so jih o letakih predhodno obvestili, ustavili ogenj.

Ko so osvodili mesta v Afriki in mesta po «škornju», so avtomobili z ojačevalci dajali civilnemu prebivalstvu prva navodila in tudi prve drobtinice vesti iz nepristranskega sveta, ki jih je bilo tako lačno.»

Proizvodnja premoga na Poljskem

V drugi polovici novembra so izkopali v poljskih rudnikih 967.180 ton premoga. Dnevna proizvodnja premoga znaša 125 tisoč ton. Dnevna proizvodnja premoga v mesecu oktobru je bila 103 tisoč ton.

Ameriški vojni plen v Nemčiji

Po mesečnem poročilu generala Eisenhowerja se je toliko hvalisano nemško letalstvo, ki je strahovalo Evropo v prvi dobi vojne, znižalo v ameriškem zasedbenem predelu na 1100 letal, od katerih je večina neuporabljivih. Od 587 vojaških enomotornih letal, ki so jih popisali med nemškim vojnim plenom v ameriškem predelu, je le 52 letal nepoškodovanih. Trinajst do osemnajst večmotornih letal je v uporabnem stanju. Od civilnih in šolskih letal jih je ostalo le 50.

Oblasti so popisale 77 milijonov strojnic in lahkega orožja, 11 milijonov krogel za topništvo do kalibra 150 mm.

Med pomorskim materialom, je v posesti severnoameriške armade 32 manjših ladij, 13 minolovcev, 22 vlačilcev, več patrolnih ladij, čolnov in plavajočih dokov.

Imajo tudi oporišča za odmet letečih bomb, ki pa so napol poškodovana, 200 topniških postojank, na tisoče utrdb, 2.300 protiletalskih zaklonišč in 474 protiletalskih postaj.

V oktobru so uničili 44 topniških postojank, 35 utrdb, 144 protiletalskih zaklonišč, 13 protiletalskih postaj in 5 skladišč «Luftwaffe».

Pravda za dediščino po sultanu Abdulu Hamidu

Jeruzalemsko sodišče je začelo ponovno obravnavati važen pravni spor o dediščini zadnjega turškega sultana Abdula Hamida Badila, ki jo cenijo na okoli 50 milijonov funtov. Dediče, ki so že izdali 300.000 funtov za sodne stroške, tokrat podpirata dve važni angleški banki, ki se zanimata za zemljo, ki je bila prej sultanova last. Pomen razprave je zelo velik, ker bo, ako bodo dediči zmagali, povzročila podobne tožbe za prejšnja sultanova zemljišča, ki jih je Turčija na podlagi lausanske pogodbe odstopila Iraku, Siriji, Libanonu in Palestini.

Za izid razprave se zlasti zanima Turčija, ker so sultanovi dragulji, vredni več milijonov funtov shranjeni v turški banki. V palači sultanov v Carigradu pa so z biseri okrašene slike 30 sultanov v vrednosti 28 milijonov funtov, ki tudi spadajo v dediščino.

Tudi iraška vlada, ki ima nekaj petrolejskih vrelcev, ki spadajo med najbogatejša, zelo pozorno zasledujo razpravo, ker utegne imeti izid tožbe za arabsko vas Gazo v Palestini, ki so jo dediči izbrali kot značilni primer, važne posledice za ves Srednji Vzhod.

TRST

Prepovedan vstop v pristanišče

"Če tatvine ne bodo prenehale, bo sodišče prisiljeno izrekati vedno strožje kazni„

«Nobenega opravičila ni za osebe, ki brez dovoljenja stopijo v pristanišče», je rekel poročnik Miller, sodnik Zavezniškega vojaškega sodišča, ko je čital sodbo, s katero je bil obsojen na 30 dni zapora Mario Cernivani, ki so ga zasačili v pristaniškem področju brez potrebnega dovoljenja.

Ivan Godina, star 66 let in Aldo Di Giovanni sta se morala zagovarjati zaradi obtožbe, da so ju našli, ko sta izpraznjevala vreče moke. Di Giovanni je za svoje dejanje dobil 30 dni zapora, Godino pa je sodišče samo strogo posvarilo ter ga zaradi visoke starosti oprostilo.

Giulia Iaschija, Maria Makna in Bruna Godeno so aretirali 6. decembra, ker so jih zasačili brez dovoljenja v pristanišču in so bili razen tega še brez dokumentov. Godena, ki je drugo obtožbo ovrgel, je bil obsojen na 30 dni zapora, druga dva pa sta dobila 30 dni zapora od dneva njune aretacije.

Ivana Voltičeva je bila obsojena na 2 meseca zapora, ker je prekršila prepoved, da se ne sme približati zaveznškim vojakom.

Franc Gerin, Robert Pizmoht, Jožef Jerman, Lucijan Maiocco, Edvard Muzina in Jožef Čebohin so bili 4. decembra v nekem čolnu, ki ga je policija opazila pri pomolu, na katerem je bil premog. Vkljub trditvi obtožencev, da so bili tam zato, ker so popravljali jadra, ki so se raztrgala zaradi močnega vetra, jih je sodišče obsodilo na 200 dni zapora, ker so bili v prepovedanem pasu.

Dante Ercolesi je bil obsojen na 20 dni zapora, ker je 26. novembra zvečer z nespoštljivim obnašanjem razžalil in grozil nekemu članu civilne policije Julijske krajine. Izgovarjal se je, da je bil pijan, česar pa sodišče ni upoštevalo.

Bruno Russian in Jakob Dapretto sta bila obsojena na 30 dni zapora, ladijski paznik Jožef Farrar na 8 dni zapora ter izgubo službe, Jakob Cattaruzza na 2 meseca zapora, Giusto Cuccagna na 30 dni zapora, Ermanno Barbottini, Stonizlievo Deziot i Guglielmo Stradio pa so bili kaznovani s 3 meseci zapora. Vsi so bili obtoženi nezakonite posesti blaga, zavezniške lastnine.

«Če tatvine v pristanišču ne bodo ponehale, bo sodišče prisiljeno izrekati vedno strožje kazni», je ob koncu razprav opomnil predsednik sodišča.

Znižanje cen za prevoz živeža

Oddelek za prevozništvo pri Zavezniški vojaški upravi objavlja sledeče opozorilo:

Da bi preprečili porast cen živil v coni A Julijske krajine, je oddelek za prevozništvo pri Zavezniški vojaški upravi odredil, da morajo znižati cene za prevoz živil s trgovskimi avtomobili.

Cene, ki so zdaj v veljavi za prevoz vseh živil, ki jih je nabavil Sepral ali kdo drugi za njen račun bodo znižali za 10%.

Oddelek za prevozništvo pri Zavezniški vojaški upravi je ustanovil nadzorstveni urad pri osrednjem uradu za avtoprevozništvo v Trstu, z namenom, da bo pregledoval prevozna naročila in zagotovil, da bo upoštevan III. paragraf 5. člena ukaza št. 25, ki pravi, da morajo imeti prevozi živil brezpogojno prednost.

Predpise, ki urejujejo cenike za trgovska avtoprevozništva, ki jih je določila Zavezniška vojaška uprava, bodo dobili vsi avtoprevozniki in naročniki pri naslednjih podružnicah središča za avtoprevozništvo: agencija v Trstu, ulica Dante 5, tel. 45-57; agencija v Gorici, ulica Roosevelt 1, tel. 92-7; agencija v Pulju, ulica Giulia 3, tel 37; agencija v Tržiču, ulica Garibaldi 38, tel. 33.

Vsi avtoprevozniki in najemniki za trgovski prevoz, naj nemudoma dvignejo izvod teh predpisov in cenikov in naj vzamejo na znanje odredbo št. 25 Zavezniške vojaške uprave, ki vsebuje določbe, s katerimi so ustanovili središča za avtoprevoze.

Opozarjamo, da ni dovoljeno zaračunavati in plačati višje prevozne cene, kot jih določa središče za avtoprevoze.

Uradni list ZVU

Pokrajinsko predsedništvo sporoča, da je izšel Uradni list ZVU st. 7 in ga lahko interesiranci dobe na prefekturi v sobi št. 15 vse dni med 10. in 12. uro.

Dostavek

Pri včerajšnji kritiki Golarjeve «Vdove Roślinke» je pomotoma izostala šifra gledališkega kritika p. j. p.

Seja občinskega sveta

Včeraj je bila pod predsedstvom odvetnika Fortija redna seja občinskega sveta. Najprej so odobrili zapisnike sej od 2. novembra in 4. in 5. decembra. Na predlog občinskega svetnika De Rosa so odobrili vratarjem občinskih poslopij osvobodilno nagrado v višini 1500 lir. Svetnik Forti je predložil zahtevo podjetja za čiščenje greznic, ki želi z ozirom na visoko ceno kurjave, delovnih moči in vzdrževanja strojev doseči pregled nagrad; zahtevo so sprejeli. Občinski svet je vzel na znanje poročilo komisije za javna dela in odobril, da oddajo z enkratno dražbo v najem zasebnikom protiletalska zaklonišča, ki so postala občinska last in ki niso obremenjena. Po pregledu, ki ga je izvedla stalna finančna komisija, so odobrili polno odpravnino podjetju Fogazzaro, ki je do konca junija 1945 oskrbovala grobove in čistila pokopališče pri Sv. Ani.

Odobrili so nadalje obnovo pogodbe za leto 1945 s podjetjem za nočno stražo «La Vigila» za stražno službo v klavnici, ribarnici in na pokopališču in izredno dokiado stražnikom tega podjetja. Občinski svetniki so priznali rento vdovi profesorja Pisona, ker so videli v tem dokaz priznanja plemenitemu pokojniku - žrtvi nacifašizma. Sklicujoč se na dejstvo, da so že odobrili Kontovelju, je občinski svet sklenil, da dodele tudi Opčinam zemljišče za pokop partizanov tega kraja, ki so padli v bojih proti fašizmu. Odobrili so priziv na kasacijsko sodišče proti sodbi apelacijskega sodišča v zadevi «Topilnica Mandricario» proti mestni občini Trst. Glede družbe «S. A. Industria Triestina Prodotti Scientifici», ki je imela ukradena drva iz «Bočketa», so predlagali mirno ureditev ter so pozvali družbo na plačilo mestni občini zneska 20.000 lir; v primeru, da ne plačajo v dveh tednih, bodo pokrenili sodni postopek.

Po ustavitvi „Primorskega dnevnika"

Delegacija delavcev pri polkovniku Robertsonu

Zavezniška vojaška uprava je izdala sledeče poročilo.

Dvesto do tristo delavcev arzenala Lloyd in ladjedelnice Sv. Marka se je zbralo pred glavnim stanom Zavezniške vojaške uprave (Casa del popolo) in dva njihova zastopnika sta se podala k polkovniku H. P. P. Robertsonu, namestniku višjega častnika za civilne zadeve, s prošnjo da bi preklicali odredbo s katero so ustavili izhajanje lista «Primorski dnevnik».

Zastopnika Albin Crevattino in Renato Bembo sta se sklicevala na tesne vezi, ki jih ima ta dnevnik z osvobodilnim bojem.

Polkovnik Robertson je pojasnil, da so izhajanje časnika ustavili, ker njegov glavni urednik ni izpolnil obljube dane polkovniku Bowmanu, da bo preklical nekatere trditve, ki jih je vseboval neki članek v dnevniku. Polkovnik Robertson je izjavil, da obžaluje, da je izdajatelj časnika s svojim ravnanjem povzročil ta ukrep in dostavil, da to vprašanje zdaj preučuje višja oblast.

Neosnovane govorice

Finančni oddelek Zavezniške vojaške uprave je včeraj izjavil, da so vesti o izdanju novih lir brez vsake osnove.

Finančni oddelek je pojasnil, da bi morala izvirati vsaka izpremenba v pogledu denarnega obtoka od državnega zakiada v Rimu, ki pa ni poslal o tem do zdaj nobenega sporočila Zavezniški vojaški upravi.

Izdajanje osebnih izkaznic

Da bi končali izdajanje osebnih izkaznic, so določili tekoči deden od 10. do 15. decembra za izdajanje izkaznic nameščencem podjetij, ladjedelnic, tovarn in tvrdk na splošno; zastopniki teh namescencev se bodo domenili z uradom na Obrežju 3. novembra št. 1 (tel. 78-90) za ure, v katerih bodo prisli njinovi nameščenci po izkaznice.

Navodila za nabavo božičnih drevesc

Obveščamo prebivalstvo, da čl. 78 pravilnika o gozdarski straži prepoveduje sekanje katerih koli iglavcev od 1. dec. do 6. januarja. Kdor želi v tem času uporabiti iglavce, mora pravočasno prositi Gozdarsko policijo, Trst, ulica bivše Caserma dei RR. CC. ter navesti kraj, kjer namerava izvršiti posek, količino in vrsto dreves in namen uporabe.

Nezakonito sekanje in odvažanje lesa in drv

V skladu z odredbami gozdne policije objavljamo naslednjo prepoved:

1. Kogar bodo zasačili pri sekanju drv brez privolitve lastnika gozda in brez dovoljenja gozdnih oblasti, bo prijavljen sodnim oblastem in bo za dejanje kazensko odgovoren.

Posekan les in priprave za sekanje bodo zaplenili in če bo potrebno, bo storilec aretiran.

2. Prevozniki, ki odvažajo hlode in drva z vprežno živino ali avtomobili, morajo imeti tozadevna potrdila o izvoru lesa, pooblastilo za posek in pooblastilo za pobiranje vej. Iste dokumente morajo imeti osebe, katerim je dovoljeno sekanje lesa v gozdovih udruženj, ter v občinskih in zasebnih gozdovih.

Za tozadevno potrdilo morajo prizadeti zaprositi uprave gozdov, predsestva udruženj ali lastnike gozdov za vsako sekanje posebej, potem ko so si oskrbeli dovoljenje za posek pri pristojnem gozdarskem uradu.

Potrdilo o izvoru lesa mora vsebovati naslednje:

1. Občino, okraj in kraj gozda;
2. ime in priimek ter točen naslov lastnika gozda;
3. datum dovoljenja za sekanje in nabiranje lesa, izdanega od pristojnega gozdarskega urada;
4. ime in priimek ter točen naslov eventualnega zakupnika, nabavitelja, poslovodje in vsake osebe, ki ima nalogo odvažati ali prodajati hlode in drva.

Osebe, ki ne bodo imele omenjenega dovoljenja ali dovoljenja, ki ne bo popolno, bodo kazensko odgovorne, zaplenili jim bodo les in naznanjeni bodo pristojnemu pretorju s strani policijskih oblasti.

GORICA

Predstave Slovenskega narodnega gledališča

Po uspelih predstavah v Trstu je prispel slovenski gledališki ansambel na gostovanje v Gorico, kjer bo priredil vrsto predstav: Tako bodo v četrtek 13. t. m. ob 20. uri predvajali dramatizacijo Cankarjeve «Jernejeve pravice»; v petek 14. t. m. ob 20. uri Nicodemijevo komedijo «Scampolo»; v soboto 15. t. m. ob 20. uri dramatizacijo Jurčičevega «Desetega brata». V nedeljo 16. decembra bosta dve predstavi: ob 15. uri «Deseti brat», ob 20. uri «Jernejeva pravica». V torek 18. dec. ob 20. uri bodo igrali Zupanov «Andante patetico»; v sredo 19. dec. ob 20. uri Golarjevo veseloigro «Vdovo Roślinko»; v četrtek 20. dec. ob 20. uri Benedettijevo komedijo «Rdeče rože».

Vstopnice so na razpolago po 60,40 in 30 lir v Ljudskem domu, kjer bodo tudi predstave.

Izpred vojaškega sodišča

Včeraj popoldne so se morale pred vojaškim sodiščem v Gorici zagovarjati naslednje osebe zaradi prekršitve Splošnega razglasa št. 1: Marija Prinčičeva, Marija Sancinova, Ivanka Kertanova, Ema Briškova, Peter Briško, Franc Sinigoj, Antonija Vidmarjeva, Vera Paskolijeva, Sonja Makovčeva, Franca Volčičeva, vsi iz Sv. Andreja pri Gorici. Civilna policija je vse zajela 26. novembra na glavnem kolodvoru, ko so hoteli odneati premog, last zavezniških sil.

Sodišče je obsodilo Paskolijevo, Makovčevo in Volčicevo vsako na mesec dni zapora pogojno; ostale obtožence je oprostilo, ker jih ni spoznalo za krive.

Prosta prodaja medicinskega materiala

Zbornica za trgovino in industrijo sporoča, da je po nalogu ZVU spet dovoljena prosta prodaja zdravniskega materiala.

Železniški vozni red

Odhodi in prihodi z goriškega gl. kolodvora:

V Trst: 6.46, 8.26, 14.06, 16.45 in 18.10; v Videm: 6.38, 14.47 in 18.14; v Ajdovščino: 4.30 in 17.30;

iz Trsta: 6.33, 8.14, 14, 16.16 in 18.08; iz Vidma: 6.39, 13.55 in 18.04; iz Ajdovščine: 6.37 in 19.12.

Delovne ure v brivskih in frizerskih delavnicah

Da bi izenačili delovne pogoje frizerjev in brivcev, je Združenje obrtnikov predlagalo, naj se sedanje ure odpiranja in zapiranja frizerskih in brivskih delavnic spremenijo. Zavezniška Vojaška Uprava je ta predlog odobrila.

Nove delovne ure so: od 8 do 13 in od 15 do 18 ure.

PREHRANA

Predbeležba z novimi tobačnimi nakaznicami

Vse prodajalce monopolskih predmetov obvešcamo, da lahko sprejemajo predbeležbo z novimi tobačnimi nakaznicami do četrtka 27. t. m.

Izredna predbeležba za tekoči mesec

Predbeležbo za izredno delitev sladkorja, jaje in suhe zelenjave morajo potrošniki opraviti do 15. decembra. Za sladkor se naj predbeležijo samo oni, ki imajo civilske nakaznice od 19 do 65 leta ali delavsko nakaznico (L).

Cena piškotom. Sepral sporoča, da je določena z današnjim dnem cena piškotom 76 lir za kg.

Obvestilo delodajalcem

Urad za delo v Gorici sporoča, da je ugotovil, da mnogo delodajalcev ne izpolnjuje določila čl. 7, ukaza št. 13, glede nastavljanja in odstavljanja osebja in naznanitve tega v roku 3 dni posredovalnici za delo.

Ker čl. 10 omenjenega ukaza predpisuje kazni proti vsakomur, ki krši ta določila, bodo posebni pooblaščenci omenjenega urada, nadzorovali delodajalce in kjer bodo ugotovili nepravilnosti glede nastavljanja, in odpuščanja delavcev, bodo tozadevni ugotovitveni spis poslali pristojni sodni oblasti.

Vozni red za mestne avtobuse

Odhodi z gl. kolodvora na trg Catterini: 6., 6.40, 7.35, 8., 12.30, 14., 14.50, 16.20, 17.30, 18.10; s trga Catterini na gl. kolodvor: 6.15, 7.40, 8.30, 13.25, 14.20, 16.10, 17.40, 18.50, 19.30.

Za Ločnik, izpred kavarne Garibaldi: 7.15., 12.45, 19; povratek: 7.30, 14, 19.20.

V Solkan, odhod s trga Zmage: 7.15, 12.45, 14.30, 19; povratek: 7.40, 13.15, 14.50, 19.20.

Mleko za otroke

Kakor smo že objavili, je goriški O.N.M.I. rešil težki problem preskrbe z mlekom, ki je neobhodno potrebno za otroke. Matere, ki želijo preskrbeti mleko svojim otrokom, naj se zglasijo v Domu matere in otroka, cesta Seminario 26 (osrednje poslopje). Vse matere, ki prvič prosijo za mleko, morajo pripeljati svoje otroke na zdravniški pregled, ki se vrši vsaki ponedeljek, torek, sredo in petek od 13. do 14. ure v istem poslopju.

Razdeljevanje tobaka

Sepral sporoča, da bodo začeli jutri razdeljevati po 60 gr tobaka na vsakega potrošnika za prvih 15 dni v mesecu decembru.

RADIO

Petek, 14. decembra

7 glasba za dobro jutro; 7.15 slov. vesti; 7.30 ital. vesti; 7.55 pestra jutranja glasba; 11 prenos iz Vidma; 12.45 slov. vesti; 13 ital. vesti; 13.15 reproducirana glasba; 13.30 orkester; 14 predavanje; 14.15 pregled vesti in plošče; 16 prenos iz Vidma; 19 oddaja za italijansko ženo; 19.30 angleška lekcija; 19.50 reproducirana glasba; 20 slov. vesti; 20.15 ital. vesti; 20.30 komorni zbor (slov.); 21 glasba, do včeraj prepovedana; 21.45 glasbeni medaljon; 22.30 lahka glasba; 23 ital. vesti; 23.10 slov. vesti; 23.20 nočno zabavišče.

Glavni urednik:
PRIMOŽ B. BRDNIK
Izdaja A. I. S.

MALI OGLASI

BLAGOVI za moške obleke, čista volna, volnene tkanine: Industria lana, Zabarella 55, Padova. 5133 O

ČISTA GALICA. Mala partija zopet prispela. Androna S. Eufemia 2 (Podaljšek via Università).

Dr. GAETA, zobozdravnik izvršuje vsa zobna dela v protezah z jamstvom - skrbna izdelava - zmerne cene. Torre Bianca 43, vogal Carducci (ordinira od 10.-12. in 15-16.)

Kdor oglašuje, ta napreduje

V "Centru za obvestila„ Piazza della Borsa št. 8 dobite te publikacije v slovenščini:

S. V. Benét: «Amerika», cena 10 lir. (Kratka in razumljivo pisana zgodovina Združenih ameriških držav).

«Ameriške znanstvene zanimivosti», cena 10 lir. (Poljudno pisan pregled najnovejših odkritij na zdravniškem, kmetijskem, tehničnem in drugih področjih v Ameriki).

«1939-1944», cena 5 lir. (Pregled vojnih dogodkov v teh letih, s številnimi slikami).

Delovni pogoji v Sovjetski zvezi

Ob pričetku tega leta je obiskala Sovjetsko zvezo delegacija angleških delavcev težke industrije, da bi se seznanila z delovnimi postopki in življenjsko ravnjo sovjetskega delavca. Pred nedavnim so objavili poročilo, ki med drugim pravi tudi sledeče:

«Delavce v Sovjetski zvezi čaka še doiga pot, preden bodo dosegli delovne in življenjske pogoje, v katerih živimo mi v Veliki Britaniji. Naše svobodne strokovne organizacije so nam v desetletjih strokovnega delavskega gibanja zajamčile takšne socialne pridobitve, ki jih sovjetsko državno gospodarstvo v skoraj tridesetih letih svojega udejstvovanja ni niti zdaleka še dosegio.»

Na odposlance angleškega delavstva težke industrije je napravil globok vtis razvoj tamkajšnje industrije. Toda oni pojasnjujejo, da je «kljub nenavadnemu porastu proizvodnje, mezda na uro še znatno manjša, kot jo prejemajo delavci iste vrste v Veliki Britaniji.»

Odposlanstvo zatrjuje, da ni našlo v Sovjetski zvezi pretiranega nacionalističnega duha. Rusi si — pravi poročilo — goreče želijo miru in navaden človek z ulice gleda z zanimanjem na napore in stremljenja Velike Britanije za mir in varnost sveta. Britanski odposlanci so izjavili, da niso naleteli na nobeno težavo ob svojem obisku v začetku tega leta, če so želeli zbrati podatke, ki so jih zanimali.

Pomorski potres

Pomorski potres, ki je zadel 160 km dolge obale Makrana v Indiji, je po ocenah povzročil smrt 3.000 oseb, medtem ko jih je 40.000 ostalo brez strehe. Po Reuterjevem poročilu so indijski delavci, ki so se vrnili iz kraja nesreče, povedali, da sta popolnoma uničeni dve vasi. Ena je izginila z delom hriba, kjer je ležala. Drugih sedem vasi je imelo veliko število žrtev. Obala je bila pokrita z ruševinami ladij in vsak dan naplavija morje človeška trupla. Pred pomorskim potresom je bil potres, ki so ga geofizični zavodi opisali za najsilovitejši v zadnjih 36 letih. Domnevajo, da je bilo središče potresa v arabskem zalivu med Bombayem in Karačijem.

Mnogo ljudi je izgubilo življenje med spanjem. Prve znake nesreče so zabeležili zjutraj, ko je postalo nebo nad morjem svinčeno sivo. Kmalu za tem se je dvignil iz morja proti nebu ognjen steber. Nato se je zaslišalo močno bobnenje in še preden so mogli opozoriti prebivalstvo, je orjaški val zajel vso obalo in uničil vse obalne vasi in vse, kar mu je bilo na poti.

Reuter poroča, da so še v temi leteli po zraku kamni kot izstrelki, kar je povečalo grozo.

Britanski premogovniki

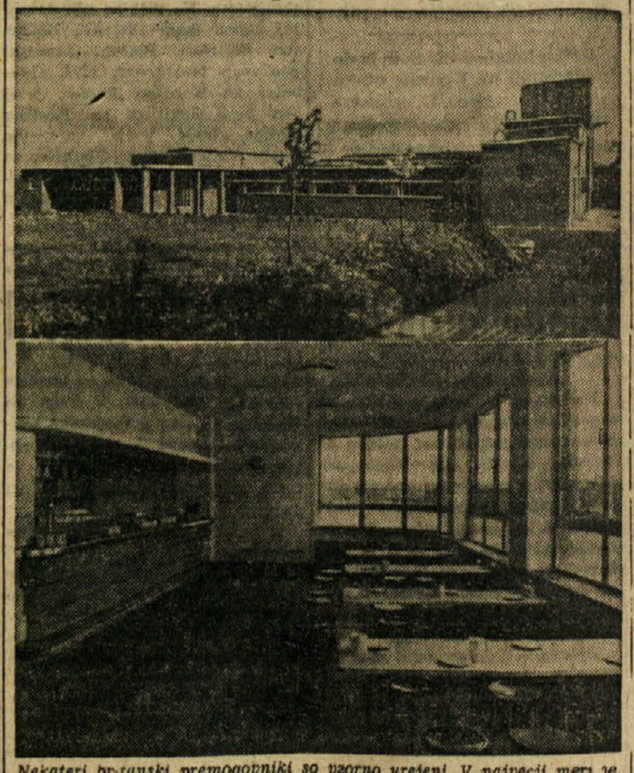

Nekateri britanski premogovniki so vzorno urejeni. V največji meri je preskrbljeno za varnostne in zdravstvene ukrepe delavstva, pri tem pa niso pozabili tudi na estetiko naprav in zgradb. Veliko pažnjo posvečajo prostorom za odpočitek delavstva. Zgornja slika kaže eno izmed rudniških upravnih zgradb, spodnja pa okrepčevalnico, ki je na razpolago v rudniku Bucknall, Pithead Baths, Nottinghamshire.

Kako so podkupovali Gestapo

Na tisoče Židov so v teku vojne osvobodili iz nemških koncentracijskih taborišč s tem, da so podkupili nekatere nacistične voditelje. Poizkušali so tudi podkupiti s 5 milijoni dolarjev, Himmlerja in njegove pristaše Gestapa. Pogajanja so se vršila s sodelovanjem sedemnajstih tajnih agentov, ki so bivali v Švici in z drugimi osebami na zasedenem ozemlju, ki so stalno držale stike s Himmlerjevimi pobočniki. Konec vojne je zakijučil pogajanja in povzročil, da se je vsota 5 milijonov dolarjev, ki bi morala služiti za osvoboditev 300.000 Židov, izkazala za nepotrebno.

V zadnjih treh mesecih pred koncem vojne so spravili 3.000 Židov čez švicarsko mejo ter na tisoče drugih na Svedsko.

Takoj po izbruhu vojne v Evropi je organizacija poslala svoje agente v Nemčijo, na Madžarsko, Poljsko, v Avstrijo, Češkoslovaško in v druge kraje, katere so zasedli Nemci. Agentom se je posrečilo, s pomočjo njihovih švicarskih sodelavcev priti v stik z visokimi nacističnimi osebnostmi. Tako je prišlo do sporazuma z ameriškim vojnim in zakladnim ministrom ter z mednarodnim Rdečim križem.

DJUK 2.

POZAVNINA PESEM

«Ona», ga je prešinilo. Kakor je ves teden premišljeval, kako in kje bi jo srečal, se zdaj ni upal niti obrniti. V šipi oglasne deske je videl, kako je šla mimo. Niti ozrla se ni po njem.

* * *

Nebo je bilo brez vsakega oblačka, sonce je pripekalo kot še nikdar, ko je hitel Tom v petek na produkcijo.

«Danes, 30. junija, sem dokončal svojo šolo, danes sem postal mož», si je govoril in dan se mu je zdel še veliko lepši, kot je bil v resnici. Srečaval je šolarje, šolarke, pa spet dijakinje in gimnazijce, ki so vsi veseli, da je konec šolskega leta, hiteli mimo njega.

* * *

Ko je odgrnil zastor, ki je zapiral dohod v «Veliko konservatorijsko dvorano», je videl, da je ta že skoro zasedena. Malo žal mu je postalo, da ni prišel prej in da bo moral zadnjikrat v tej dvorani stati, ko je zagledal prazen sedež.

Vsedel se je in razgrnil program. Z zanimanjem je prebral vrstni red produkcije in opazil med nastopajočimi imena mnogih svojih znancev.

Navdušen je sledil izvajanju nastopajočih in ni štedil s priznanjem. Spet je razgrnil spored in čital:

«Angeline Scott nam bo zapela samospev iz opere...»

«Angeline..., Angeline Scott», je brskal po spominu. Čudno se mu je zdelo, da je ne pozna, ko je poznal vendar skoraj vse profesorje, gojence in celo sluge.

Nemirno kot otrok, ki je prvič v kinomatografu, se je presedal na stolu.

Prišla je na oder. Imela je črno obleko z belim ovratnikom in beloobrobljenimi rokavi. Priklonila se je in pomignila mladeniču za klavirjem.

Tom je obsedel s polodprtimi usti. Ni mogel razumeti.

Saj to je vendar ona — njegova neznanka iz avle. Ni mogel razumeti, da stoji pred njim na odru in da bo vsak čas slišal njen glas. In vendar je bilo tako enostavno.

Angeline je pela. Tom je zlezel globoko v nasiljač, zapri oči in poslušal. Popolnoma se je predal njenemu petju, tako da bi skoraj pozabil ploskati, ko je Angeline končala. — In že je ni bilo več.

Naslednjim točkam Tom sploh ni sledil. Sam vase zamišljen je sedel na stolu in le ploskanje po vsakem nastopu ga je zbudilo k stvarnosti.

«Neznanka..., Angeline...!»

* * *

«Tom..., Tom...,» je zaklical znan glas, ko je Tom Carter zamišljen stopal po stopnicah. Ozrl se je in videl, da hiti za njim prijatelj.

«Skoraj bi mi ušel! Najprej mi pa dovoli, da ti čestitam, gospod profesor.»

Tom se mu je smeje zahvalil in skoraj malo nerodno mu je postalo, ko ga je imenoval profesorja.

«Daj, Tom, zdaj pojdi pa z menoj, da ti pokažem še ostale, ki te hočejo videti in ti čestitati.» Ne da bi čakal na odgovor, ga je prijel za roko in ga kot neboglijenega otroka peljal v pritličje, kjer je bila pri vhodu zbrana manjša družba.

Tom je z očmi preletel navzoče; sami znanci in prijatelji z glasbene sole. Vsi so mu hiteli stiskati roko.

Toda, ali prav vidi...?

«Ne vem, ali že poznaš gospodično Scottovo», je predstavil prijatelj Toma.

«...poznam, to še pravi... ne poznam», je podal Tom Angelini roko.

«Gotovo se vam bo zdelo čudno, gospodična, če vam rečem, da vas poznam. Prvič sem vas videl pred kakimi tremi tedni, ravno tamle.» In z roko je pokazal čez sebe na vrata. «Mogoče se tudi vi še spominjate onega neotesanca, ki vas je v svoji naglici skoraj podrl».

«Ah..., da, zdaj se spominjam. Pa saj niste bili tako neotesani, saj ste se mi po vseh pravilih opravičili», je z ljubkim nasmehom, z ravno takim, kot ga je videl Tom, ko sta se prvič videla, odgovorila Angeline.

«In zdaj sprejmite, gospod Carter, tudi od mene najprisrčnejše čestitke k vaši diplomi».

«Tudi jaz, gospodična Scottova, vam moram čestitati k vašemu dnasnjemu uspehu. Reči moram, da si ne bi želel mnogo takih pevk, kot ste vi, ker bi me sicer preveč roke bolele», je Tom na vljuden način zavil.

«Nikar preveč hvale, gospod Carter, saj ni bilo nič posebnega», se je Angeline malo zardela branila.

«No, kaj pa vidva? Ne mislita iti?» ju je prekinil nekdo izmed družbe, ki je že odhajala skozi vrata.

Pred vrati so se poslovili.

«Ali mi dovolite, gospodična, da vas nekoliko spremim», je zaprosil Tom Angelino.

«Ako imate čas, gospod Carter? Bom vsaj tistega neotesanca lahko bolj v potankostih spoznala», se je pošalila.

«Kdaj naj bi imel čas, če ne danes, ko sem obrnil zadnji list v svojem študiju», je odgovoril Tom ves srečen, da bo lahko prebil nekaj minut na samem z njo, s svojo lepo neznanko, ki pa je medtem postala že znanka.

Počasi sta stopala po velikomestnih ulicah.

«Gospod Carter, prosim vas, povejte mi, kakšne občutke imate danes, ko ste za vedno zapustili šolo? Mislim, da morajo biti bajni. Človek je tako brez skrbi, svet se mu zdi kot raj in... ah», je sanjala Angeline.

Tomu se je zdelo, kot da bi črpala iz njegovih misli. Res je prekrasno; končal je študij in spoznal še njo.

Angeline je opazila njegov pogled in mu hudomušno dejala:

«Gospod Carter, zdi se mi, da ste se mi prejle zlagali, ko ste dejali, da me poznate že tri tedne, pa ste me zdaj pogledali, kot da me vidite prvič».

«Če hočete vedeti čisto resnico, zakaj sem vas prejle tako pogledal, moram reči, da hvalim usodo, ki mi je naklonila, da sem vas spoznal ravno danes, ko sem se postavil takorekoč na lastne noge. Tako je moje veselje dvojno. Vtisnili ste se mi v spomin in ne bi se smeli čuditi, ako bi vas nekoč kar ogovoril...»

«Pa menda vendar ni tako hudo», ga je smeje prekinila Angeline.

Prešla sta na pogovor o moderni plesni glasbi.

(Nadaljevanje prihodnjič)